

Huoltotoimi ¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Huoltolautakunnan toiminta-alaan liittyvistä sosiaalisista toimenpiteistä oli merkittävän kaupunginvaltuuston 30. 5. tekemä päätös, jolla ilmainen tuberkuloosiparantolahoito ulotettiin 1. 7. alkaen koskemaan kaikkia helsinkiläisiä, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta. Tämän päätöksen seurauksena huoltolautakunnan siihen asti varsin runsaslukuiset maksusitoumukset tuberkuloosiparantoloihin miltei kokonaan loppuivat. Laitoshuollon alalla jatkuivat sekä vanhainkodin että kunnalliskodin rakennustyöt. Vanhainkodissa valmistui viimeinen hoidokkirakennus (E). Kunnalliskodissa saatiin A -rakennuksen peruskorjaustyö valmiiksi, minkä lisäksi valmistui yksi henkilökunnan asuinrakennus.

Huoltolautakunnan toiminta-alaa koskevasta kertomusvuonna annetusta yleisestä lainsäädännöstä mainittakoon tärkeimpinä 17. 2. annettu huoltoapulaki ja 16. 3. annettu huoltoapuasetus, 4. 5. annettu laki eräiden poliisin virka-apukustannusten korvaamisesta, 8. 6. annetut kansaneläkelaki ja laki kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin sekä 9. 11. annettu kansaneläkeasetus, 15. 6. annettu laki sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta ja 29. 6. annettu vastaava täytäntöönpanoasetus, 28. 12. annettu laki elatusavustusten korottamisesta, 23. 3. annettu laki invalidirahalain, 4. 5. annetut lait alkoholistilain ja irtolaislain, 15. 6. annettu laki sotilasvammalain, 19. 11. annettu laki perhelisälain sekä 15. 12. annetut lait lapsilisälain, kansaneläkelain ja invalidirahalain muuttamisesta sekä seuraavat valtioneuvoston päätökset: 3. 5. irtolaisten työlaitoshoidon päiväkustannusten määrän vahvistamisesta, 3. 5. yleiseen alkoholistihuoltolaan määrätyn hoidosta huoltolassa sekä matkasta huoltolaan ja sieltä pois johtuvista kustannuksista ja yleisen alkoholistihuoltolan hoitomaksuista, 9. 5. perhelisälain toimeenpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, 1. 11. kunnallisten huoltolaitosten piirustusten vahvistamisesta ja sanottujen laitosten käytettäväksi hyväksymisestä, 20. 12. kuntien ryhmityksestä tukiosan kustannusosuuden maksamiseksi Kansaneläkelaitokselle sekä 20. 12. kuntien ryhmityksestä kansaneläkelain mukaisen tukiosan maksamista varten.

Köyhäinhoidon vaikutuspiiri, johon luetaan avustuksia saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna kaikkiaan 20 081 henkilöä eli 4.8 % väestöstä. Vastaava suhdeluku oli edellisenä vuonna 4.6 %.

Huoltolautakunnan työtuissa huoltoperiaatteen pohjalla työskennelleiden työntekijäin määrä oli hieman alhaisempi kuin edellisenä vuonna, samoin heidän työpäiviensä luku. Raittiushuollon kohteena olleiden juopuneina tavattujen henkilöiden samoin kuin alkoholisti- ja irtolaishuollossa olleiden lukumäärät alenivat jonkin verran edellisestä vuodesta. Valtion kustantamien sosiaalisten toimenpiteitten ja avustusten osalta voidaan mainita, että sotilasavustusta, lapsilisää, invalidirahaa ja sotaorpojen työhuoltoa saavien lukumäärät jonkin verran nousivat, kun taas kodinperustamislainoja saavien luvut aleni-

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen kertomuksen eripainoksessa.

vat. Myös kodinhoitoa saavien perheiden luku oli jonkin verran suurempi kuin edellisenä vuonna.

Huoltotoimen bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 239.8 milj. mk:lla tehden kertomusvuonna 1 568.8 milj. mk. Nettomenot olivat 1 050.3 milj. mk.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisjäseniä oli vastaava määrä. Lautakunnan jäseninä ja varajäseninä toimivat vuoden alkupuolella samat henkilöt kuin edellisenä vuonna ja sen puheenjohtajana oli edelleen jäsen Järnefelt ja varapuheenjohtajana jäsen Kreander. Lautakunnan jäsenenä toimi toimitsija Martti Jokisen tilalla toimitsija Veikko Porkkala 15. 6. lukien kaupunginvaltuuston myönnettyä 13. 6. ensiksi mainitulle vapautuksen tehtävästään.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu viiteen valvontapiiriin ja kukin niistä kahteen alueeseen. Alueiden valvojina toimivat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 12 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja korvausjaoston, 6 huoltojaostoa, alkoholistihuoltojaoston, irtolaishuoltojaoston, työhuoltojaoston sekä kodinperustamislainaja- ja lapsilisäjaoston. Jaostojen kokoonpano oli muuten sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että 15. 6. lukien jäsen Porkkala toimi varapuheenjohtajana VI huoltojaostossa ja irtolaishuoltojaostossa vapautuksen saaneen jäsen Jokisen tilalla.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittujen johtokuntien, kunnalliskodin johtokunnan, Tervalammen työlaitoksen johtokunnan ja työtupien johtokunnan kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa oli rahatoimenjohtaja, irtolais- ja alkoholistihuoltojaostoissa toimitsija Eino Saastamoinen sekä omaisuus- ja korvausjaostossa, kunnalliskodin johtokunnassa ja työtupien johtokunnassa valtiot. kand. Veikko Järvinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsemina jäsenet Kreander ja Hilpi.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 12 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 133 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 11 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 161 asiaa. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
I	25	243	Omaisuus- ja korvaus- jaosto	21	273
II	24	278	Kodinperustamislainaja ja lapsilisäjaosto.....	25	98
III	26	349	Työhuoltojaosto	23	193
IV	26	338	Alkoholistihuoltojaosto.	26	699
V	24	419	Irtolaishuoltojaosto	26	309
VI	34	259			

Kunnalliskodin johtokunta kokoontui 12 kertaa käsitellen 368 asiaa. Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 21 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykäläiä yhteensä 181. Työtupien johtokunta kokoontui 9 kertaa käsitellen 97 asiaa.

Helsinki-mitali myönnettiin lautakunnan varapuheenjohtajalle Felix Kreanderille, joka v:sta 1929 alkaen oli yhtämittaisesti toiminut huoltolautakunnan ja sitä edeltäneen köyhäinhoitolautakunnan puheenjohtajana, varapuheenjohtajana ja jäsenenä.

II. Tärkeimmät päätökset

Köyhäinhoidon avustuskorotukset. Huoltolautakunnan aikaisemmin päättämän valtuutuksen nojalla vahvistettiin köyhäinhoidon ravintoavustusten perusnormit sekä lisäravinnon normit 1. 5. lukien seuraaviksi: ravintoavustusten perusnormit perhetaloudessa eläville seuraavien ikäryhmien kohdalla kuukaudessa 0—3 v. 2 200 mk, 4—6 v. 2 800 mk, 7—10 v. 2 900 mk, 11—15 v. 3 800 mk, 16—59 v. 4 300 mk sekä 60— v. 4 500 mk; yksinäisille henkilöille 16—59 v. 4 500 mk ja 60— v. 4 700 mk; ulkona aterioiville, iästä riippumatta 220 mk päivässä. Lisäravinnon normit olivat kuukaudessa 7—15 v. lapsille, jotka käyvät koulua eivätkä saa ilmaista kouluateriaa 1 000 mk, raskaana oleville 1 000 mk, keuhkotuberkuloottisille 800 mk, huonossa kunnossa oleville sokeritautisille 600 mk, vatsahaavaisille 600 mk, kotitehtävissä oleville äideille, joilla on hoidossa vähintään 3 alaikäistä lasta 1 000 mk, keskiraskasta työtä tekeville 1 000 mk ja raskasta työtä tekeville 3 000 mk.

Ns. käyttövarojen normit pysytettiin ennallaan.

Virallisen ravintoindeksin nousun ja hallituksen 19. 10. päättämien hinnankorotusten johdosta tarkistettiin ja vahvistettiin ravinnon ja lisäravinnon normit 1. 11. lukien seuraaviksi: ravintoavustusten perusnormit perhetaloudessa eläville seuraavien ikäryhmien kohdalla kuukaudessa: 0—3 v. 2 400 mk, 4—6 v. 3 150 mk, 7—10 v. 3 150 mk, 11—15 v. 4 250 mk, 16—59 v. 4 750 mk sekä 60— v. 5 000 mk; yksinäisille henkilöille 16—59 v. 5 000 mk ja 60— v. 5 250 mk; ulkona aterioiville, iästä riippumatta 250 mk päivässä. Lisäravinnon normit olivat kuukaudessa 7—15 v. lapsille, jotka käyvät koulua eivätkä saa ilmaista kouluateriaa, enintään 1 100 mk, raskaana oleville 1 100 mk, keuhkotuberkuloottisille 900 mk, huonossa kunnossa oleville sokeritautisille 650 mk, vatsahaavaisille 650 mk, kotitehtävissä oleville äideille, joilla on hoidossaan vähintään 3 alaikäistä lasta 1 100 mk, keskiraskasta työtä tekeville 1 100 mk ja raskasta työtä tekeville 3 500 mk.

Ns. käyttövarojen normit pysytettiin entisen suuruisina.

Joulukuun ajaksi päätti huoltolautakunta korottaa jatkuvaa kotiaavustusta saavien ja ko. avustuksista osallisten avunsaajan perheenjäsenten ravintoavustusten perusnormit 500 mk:lla henkilöä kohden (26. 11. 125 §).

Tuberkuloottisten toipilasraha. Huoltolautakunta muutti 14. 3. 1955 vahvistamiensa toipilasrahaohjeiden (ks. v:n 1955 vuosikertomus s. 3) 2, 3 ja 8 kohdat seuraaviksi:

2. Toipilasrahana maksetaan 7 500 mk kuukaudessa kuitenkin siten, että köyhäinhoidon kotiaavustusta saavalle suoritettavan toipilasrahan määrä on 3 000 mk kuukaudessa.

Milloin asunnon vuokra, josta toipilas vastaa, huomattavasti ylittää keskimääräisen vuokratason, on ao. jaostolla oikeus poikkeuksellisesti myöntää toipilasraha harkinnan mukaan 7 500 mk suurempanakin, kuitenkin enintään 12 000 mk kuukaudessa.

3. Toipilasraha myönnetään säännönmukaisesti kolmen kuukauden toipumiskauden ajaksi parantolasta pääsystä lukien.

Toipilaalle, jolle päättäneenä hoitoaikana on tehty suurleikkaus ilman lohkonpoistoa tai jolla on hyvänlaatuinen iso kaverni, voidaan tuberkuloosihuoltotoimiston ylilääkärin nimenomaisen suosituksen perusteella toipumiskauden edelleen jatkamista varten myöntää toipilasrahaa edellisen lisäksi vielä enintään 3 kuukauden ajaksi.

Toipilaalle, jolle päättäneenä hoitoaikana on suoritettu lohkonpoistoleikkaus, myönnetään toipilasraha kuitenkin aina kuudeksi kuukaudeksi, ellei ao. lääkäri jossakin tapauksessa pidä lyhyempää toipumiskautta riittävänä.

8. Toipilasraha suoritetaan yleensä kuukausittain rahana toipilaalle itselleen. Milloin on aihetta epäillä sen väärinkäyttöä tai milloin muusta erityisestä syystä katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, voidaan se kuitenkin suorittaa yllä tarkoitettua pienemmissäkin erissä tai luontoissuorituksena, niin myös toipilaan aviopuolisolle tai muulle hänen kanssaan yhteistaloudessa elävälle läheiselle omaiselle (26. 3. 35 §).

Ellei toipilasrahaerää ole nostettu kahden kuukauden alussa sen kuukauden päättymisestä lukien, jolta se oli nostettavissa, ei sanottua erää asianomaiselle enää suoriteta, ellei toipilas osoita nostamatta jättämiseen olleen painavia syitä.

Muutettuja ohjeita ryhdyttiin soveltamaan 1. 4. lukien.

Hoitokustannusten hyvittäminen lapsilisärahoilla. Huoltolautakunta päätti, että milloin lapsi vuosineljänneksen alussa on hoidettavana kunnan kustannuksella sellaisessa laitoksessa, jossa annetusta hoidosta aiheutuvista kustannuksista valtio ei kokonaan vastaa,

lapsilisiä suoritetaan silloin, kun se teknillisesti on mahdollista, kunnalle ja hyvitetään sillä kunnalle aiheutuneet hoitokulut siinä määrin kuin se riittää niiden peittämiseen, ja mikäli tämän jälkeen jää ylijäämää, tilitetään se lapsilisiin oikeutetulle. Jaostoilla on kuitenkin tästä riippumatta oikeus luopua korvauksen vaatimisesta joko kokonaan tai osaksi myös lapsilisen osalta, milloin kysymyksessä on Helsingissä kotipaikka-oikeuden omaava lapsi ja muut korvauksesta luopumiselle asetettavat edellytykset ovat olemassa (20. 2. 25 §).

Kunnalliskodin ja vanhainkodin hoitopäivämaksut. Laitosten v:n 1955 tilinpäätösten perusteella lautakunta vahvisti huoltokustannusten perimistoiminnassa 1. 6. lukien noudatettavaksi seuraavat hoitopäivämaksujen taksat ja sovellutusohjeet:

		Kunnallis- koti		Vanhain- koti	
Perittäessä korvausta valtiolta		1 000	mk/vrk	1 000	mk/vrk
» » vierailta kunnilta		1 000	»	1 000	»
» » yksityisiltä korvausvelvollisilta ..		225	»	300	»

Jos kuitenkin v a n h a i n k o d i s s a huollettavan henkilön eläketulot tai muut vastaavat tulot kuukaudessa ovat 16 000 mk tai enemmän, on hoitomaksu 450 mk/vrk. Samaa hoitomaksua sovelletaan henkilöön, jonka omaisuuden voidaan katsoa todennäköisesti riittävän hänen elinajakseen tämän suuruisen hoitomaksun suorittamiseen. Jos huollettavan eläketulot tai muut etuisuudet kuukaudessa ovat vähemmän kuin 16 000 mk, lasketaan hoitomaksuksi kuukaudelta se määrä, joka jää jäljelle, kun kuukausituloista on vähennetty 2 000 mk huollettavan henkilökohtaisiksi käyttövaroiksi. Näin saatu jäännös jaettuna 30:llä ja osamäärä pyöristettynä lähimpään täyteen 10 mk:aan muodostaa hoitopäivämaksun, enintään kuitenkin 450 mk.

Niissä poikkeustapauksissa, joissa kunnalliskodissa tai vanhainkodissa olevan vieraskuntalaisen huollettavan helsinkiläinen korvausvelvollinen joistakin erityisistä syistä haluaisi suorittaa hoitomaksun suoraan Helsingin huoltolautakunnalle, on asia alistettava omaisuus- ja korvausjaoston ratkaistavaksi (26. 3. 34 §, 11. 5. 57 §).

Alkoholistihuollon tehostaminen. Huoltolautakunta myönsi talousarvioon alkoholistihuollon tehostamiseksi merkitystä määrärahasta avustuksina AA-Kotikerholle 500 000 mk, Vapaan Alkoholistihuollon Kannatusyhdistykselle 350 000 mk ja Kansan Raittiusavulle 100 000 mk niiden suorittaman vapaaehtoisen alkoholistihuoltotyön tukemiseksi (2. 1. 6 §).

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Talousarvioon merkitystä määrärahasta yksityisten vanhainkotien tukemiseksi jakoi lautakunta avustuksina kaikkiaan 27 vanhainkodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien osalta 5 254 520 mk. Avustuksista osallisiksi tulleissa vanhainkodeissa oli yhteensä 768 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien luku edellisenä vuonna oli kaikkiaan 262 726 (26. 3. 30 §, 11. 5. 48 §).

Työpisteen raha-arvo Tervalammen työlaitoksessa. Suomen Työlaitosten Keskusliiton suosituksesta ja yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi maan muihin työlaitoksiin verrattuna korotettiin Tervalammen työlaitoksessa olevien sellaisten työlaitoshuollettavien, jotka saavuttavat keskimäärin vähintään 8 työpistettä päivässä, työpisteen raha-arvo 1. 5. lukien 3 mk:sta 5 mk:aan, sanotun arvon jäädessä muissa tapauksissa ennalleen (18. 6. 73 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle huoltolautakunta teki esityksiä mm. seuraavista asioista: kunnalliskodin papin viran muuttamisesta vanhainkodin papin viraksi (20. 2. 17 §); Tervalammen työlaitoksen rakennustoimikunnan perustamisesta (20. 2. 22 §); kunnalliskodin 118 ja vanhainkodin 47 viran vakinaistamisesta (11. 5. 46 §); Herttoniemen korttelin n:o 43221 tontin n:o 1 varaamisesta huoltolaitoksen rakentamista varten (11. 5. 56 §); huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain palkkaluokituksen tarkistamisesta (25. 5. 58 §); vanhusten asuntoloita koskevan ohjelman toteuttamisesta (18. 6. 78 § ja 17. 12. 132 §); määrärahan merkitsemisestä v:n 1957 talousarvioon B-mielisairaalan suunnittelutöitä ja

rakennustöiden alullepanoa varten (18. 6. 79 §); sairaalataksan kaupunkikuntalaismääritelmän muuttamisesta (29. 10. 103 §); sosiaaliohjesäännön ja huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten ohjesäännön muuttamisesta (29. 10. 107 §); vuosiloma- ja työvoimakysymyksestä sairaalamaisissa huoltolaitoksissa (17. 12. 131 §).

Lisäksi tehtiin kaupunginhallitukselle eräiden virkojen järjestelyä, määrärahoja, ansio-merkkien myöntämistä ym. asioita koskevia esityksiä.

Yleisten töiden lautakunnalle huoltolautakunta teki esityksen määrärahojen merkitsemisestä v:n 1957 talousarvioon kunnalliskodin keittiö- ja lämpökeskusrakennuksen rakennustöiden aloittamiseksi sekä keskuspesulan valmistavia töitä varten (18. 6. 77 §).

Investointitoimikunnalle lähetettiin v. 1958—1963 ja 1964—1970 koskeva luettelo huoltolautakunnan edustaman hallinnonhaaran investointitarpeista (17. 12. 132 §).

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa lautakunta antoi eri viranomaisille lukuisia siltä pyydettyjä lausuntoja, joista osan käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annettiin mm. seuraavia asioita koskevat lausunnot: invalidien avustuspäämäärärahan luonteen muuttaminen (2. 1. 5 §); kunnalliskodin hoitohenkilökunnan viidennen asuntolarakennuksen pääpiirustukset (20. 2. 26 §); kaupungin laitosten pesulalojen järjestämiskomitean mietintö (20. 2. 18 §); ilmaisen tuberkuloosiparantolahoidon kustantaminen kaikille helsinkiläisille (26. 3. 33 §); kiinteän ja irtaimen omaisuuden tarkastajien kertomukset (11. 5. 42, 43 §); tilisäännön eräiden kohtien muuttaminen (11. 5. 44 §); sota- ym. invalidien avustuspäämäärärahan jako (11. 5. 49 §); huoltoviraston asiamiehen viran täyttäminen (28. 8. 88 §); henkilökunnan asuntojen siivouskysymys sairaalamaisissa laitoksissa (28. 8. 90 §); kunnalliskodin kirkon korjaus- ja muutosehdotus (27. 9. 97 §); sairaalain henkilökunnan asutokomitean mietintö (29. 10. 106 §); ateriakorvaukseen oikeutettujen kodinhoitajien piirin laajentaminen (26. 11. 115 §, hall. jsto 5. 3. 19 §); kunnalliskodin johtokunnan alaisten laitosten nimikysymys (26. 11. 116 §); henkisesti heikkolahjaisten työkotia koskeva aloite (26. 11. 121 §); seuraavien vapaiden huoltojärjestöjen toimintansa tukemiseksi anomien avustusten, halpakorkoisten lainojen ym. myöntäminen: Vanhojen Huolto (26. 11. 122 §; hall. jsto 20. 1. 9 §), Föreningen Vita Bandet i Helsingfors — Helsingin Valkonauhayhdistys (20. 2. 19 §, 26. 11. 119 §), Kodittomien Tuki — Hemlösas Stöd (20. 2. 20 §), Fruntimmersföreningen i Helsingfors (26. 3. 32 §), Pelastusarmeija (Hall. jsto 3. 4. 38 §), Kuulonhuoltoliitto (11. 5. 47 §), A-klinikkasäätiö (18. 6. 72 §, 27. 9. 95 §), Reumaliitto — Reumaförbundet (28. 8. 86 §), Suomen Kristillisen Työväen liitto (Hall. jsto 10. 9. 96 §), Stiftelsen Lesches Äldringsshem (S:n 10. 9. 97 §), Naisten ja Lasten Virkistyskoti (S:n 10. 9. 98 §), Venäläinen Evankelinen Vanhainkotiyhdistys Betania (S:n 8. 10. 116 §), Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto (29. 10. 108 §, 26. 11. 117 §), Polio Invalidit — Polio Invaliderna (29. 10. 104 §), Helsingin kaupungin Eläkkeennauttijain yhdistys (26. 11. 118 §), Katrinayhdistys — Katrinaföreningen (26. 11. 120 §), Näyttelijöiden Vanhuudenkoti-Säätiö (26. 11. 123 §), Alkoholistien Perheiden Ystävät (Hall. jsto 28. 12. 161 §) sekä 28:n eri järjestön anomukset apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yritysten ja laitosten tukemismäärärahasta (11. 5. 55 §).

Palkkalautakunnalle huoltolautakunta antoi lausunnon sairaalain ja huoltolaitosten perheellisten viranhaltijain eräistä luontoiseduista (18. 6. 71 §).

Eri jaostojensa toimesta huoltolautakunta antoi viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Kansaneläkelaitos ja Valtion tapaturmatoimisto.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle mm. asiamies Ilmari Arpia ja huolt.tark. Iris Gröndahl. Kaupunginhallitus nimitti asiamieheksi Aulis Heinosen ja hallintojaosto valitsi tp. huoltolääkäriksi Erkki Paavilaisen. Helsinki-mitali myönnettiin seuraaville: toim.hoitajat Evy Hartikainen ja Ingrid Johansson, kansl.hoit.

Lahja Leidenius, toim.apul. Elsa Nyman, kansl.hoitajat Vivi Paulin, Ellen Roos, Helmi Sahrman ja Signhild Savander, kamreeri Arvid Törnblom sekä eläkkeellä olevat apul.joht. Helena Lindroos ja kansl.hoit. Edit Johansson. Kaupunkiliiton ansiomerkki myönnettiin toim.apul. Irene Ervastille 20 vuoden palveluksesta.

Viraston henkilökunnan jatkokoulutustilaisuuksia pidettiin huoltoviraston johdon toimesta kevät- ja syyskaudella yleensä kerran kahdessa viikossa. Koulutukseen osallistuivat pääasiassa toimistojen päälliköt, huoltotarkastajat ja huoltosisaret ja koulutus käsittelee sosiaalihuollon eri alat, jolloin erityistä huomiota kiinnitettiin uuteen huoltoapulakiin ja uuteen kansaneläkelakiin.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin kl. 10—13 paitsi lauantaisin ja juhla-aattona kl. 10—12. Asiamiesosastolla, pääkassalla sekä alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimistolla oli päivävastaanottojen ohella lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja.

Viraston IV huoltotoimisto muutti Kansaneläkelaitokselta Nordenskiöldinkatu 12:sta vuokrattuun toimistohuoneistoon.

Toimistotyö. Köyhäinhoitoa, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 24 301 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistonhoitajat tekivät edellisten lisäksi 396 tarkistuskäyntiä avustuksensaajien luona. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityis-huoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 14 928.

Rekisteritoimistossa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 7 746. Toimistossa käsiteltiin 5 266 sairaalahoidon koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 4 051 tapauksessa ja 298 tapauksessa varattomuustodistus. Sairalahoidon anomuksista aiheutui kaikkiaan 1 382 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Kansaneläkelaitoksen lausuntopyyntöjä eläkehakemuksista käsittelevä toimisto 6 711. Nämä pyynnöt aiheuttivat yhteensä 413 huoltotarkastajien kotikäyntiä.

Kodinperustamislainatoimistossa otettiin vastaan 863 laina-anomusta. Asiakkaiden käyntejä oli toimistossa 4 407.

Lapsilisätoimisto suoritti sille saapuneiden ilmoitusten perusteella lain mukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden viimeisenä neljänneksenä oli 59 661. Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat lapsilisän niiden huoltotapauksissa olevien tai laitoksissa hoidettavien lasten osalta.

Kodinhuoltotoimistoon tehtiin kaikkiaan 3 002 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki sosiaaliministeriölle esityksiä tai antoi ministeriölle lausuntoja yhteensä 1 516 sekä laati 4 028 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 1 649 kotikäyntiä.

Irtolais- ja alkoholistihuoltotoimistoon ilmoitettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 158 uutta irtolaistapausta, 687 uutta alkoholistitapausta sekä 439 uutta ns. raittiushuoltotapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 22 904. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 789 henkilöstä, alkoholistihuollossa olleista 3 275 henkilöstä sekä raittiushuoltolain kohteina olleista 618 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Asiamiesosaston omaisuus- ja holhousasiaintoimistossa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 2 665 henkilön omaisuusasioita, joista kertomusvuonna vireillepantujen luku oli 1 406. Toimistossa pidetyn holhouskortiston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 804 ja lopussa 832 henkilöä.

Kuntien välisten korvausasiain toimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 2 835 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 2 015 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 1 400. Toisilta kunnilta saapui toimistoon korvausvaatimuksia 2 837 henkilölle annetusta huollosta.

Valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto haki valtiolta korvauksia, ja koski niistä 404 köyhäinhoitoa, 33 lastensuojeluhoitoa ja 3 molempia, 2 alkoholistihuoltoja, 6 irtolaishuoltoja, 269 tapauksessa oli kysymys sotasiirtolaishoidosta ja 255 tapauksessa siirtoväkeen kuuluville annetusta huollosta. Näiden lisäksi 1 412 tapauksessa oli kysymys kan-

saneläkkeen lisäeläkkeiden kunnanosuuksien korvaamisesta. Edelleen toimisto haki korvausta 542 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä huoltoavustuksesta.

Yksityisiin korvausvelvollisiin kohdistuva korvausten perimistoiminta tapahtui de-sentralisoidusti pääasiassa huoltotoimistoissa. Osan tehtävistä hoitivat keskitetysti seuraavat erikoistyyryhmät: lastensuojeluhoidosta aiheutuvat korvaukset peri ns. Ls-ryhmä, oikeudenkäynti- ja tutkimusasiain ryhmä hoiti yksityisiä maksuvelvollisia vastaan kohdistettavat lainhakuasiat, työlaitokseen toimittamiset jne. sekä ns. eläkeasiain ryhmä hoiti huoltolautakunnalle kansaneläkkeistä aiheutuvat ja lautakunnalle maksettavaksi määrättyjä ja välitettäviä eläkkeitä koskevat asiat.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Köyhäinhuoltolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Kertomusvuonna sai köyhäinhuoltoa seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perhekuntia:

	Luku	%
Yksinäiset miehet, ilman lapsia	2 813	22.3
» » lapsia huollettavana	20	0.2
» naiset, ilman lapsia	6 272	49.8
» » lapsia huollettavana	1 150	9.1
Avioparit, ilman lapsia	1 252	10.0
» lapsia huollettavana	1 085	8.6
Yhteensä	12 592	100.0

Perhekuntien luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 2 255 jakautuen lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli										Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Yksinäiset miehet	11	6	2	1	—	—	—	—	—	—	20
Naimattomat naiset	257	32	4	2	3	—	—	—	—	—	298
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	278	320	159	63	22	8	2	—	—	—	852
Aviopuolisot	260	308	235	147	72	36	18	5	3	1	1 085
Yhteensä	806	666	400	213	97	44	20	5	3	1	2 255

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 5 152.

Köyhäinhuoltoa saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaanlukien, oli 20 081, mikä luku osoittaa köyhäinhoidon vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 4.8 %. Köyhäinhoidon vaikutuspiiri on v. 1947—1956 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Köyhäinhoidon vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta
1947	10 481	2.0
1948	10 390	2.9
1949	12 714	3.5
1950	12 363	3.3
1951	12 151	3.2
1952	13 485	3.5
1953	17 432	4.4
1954	17 852	4.4
1955	19 133	4.6
1956	20 081	4.8

Köyhäinhoitoa saaneiden kotipaikkaoikeus. Päämiehen köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden mukaan köyhäinhoitoa saaneista oli 21.7 %:lla kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingissä ja on tähän luettu myös ne tapaukset, joissa kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tai riidanalainen. Sanottu suhdeluku oli suunnilleen samaa suuruusluokkaa kuin lähinnä edellisinä vuosina.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen pääsyistä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus, kivullosuus tai muu työkyvyttömyys (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 64.0 %. Vanhuudenheikkous esiintyi syynä 18.5 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 8.5 %:lla ja työttömyys 2.2 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1947—1956 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus seuraava:

Avuntarpeen syy	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Vanhuudenheikkous	26.5	22.5	20.3	22.1	22.0	21.3	18.0	19.6	18.1	18.5
Mielisairaus ja vajaamielisyyt	23.4	22.5	20.2	20.4	20.9	20.4	17.5	17.8	18.1	18.9
Muut sairaudet ¹⁾	38.9	42.7	44.2	43.9	43.4	42.3	42.1	41.8	45.9	45.1
Aviopuolison kuolema	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1
Perheen suurilukuisuus	0.9	1.0	0.7	0.8	0.9	0.7	0.5	0.9	0.6	0.6
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	6.4	6.5	7.1	6.7	7.6	8.7	8.4	8.9	9.1	8.5
Työttömyys	0.9	0.8	2.5	1.4	1.0	2.3	8.8	6.4	3.7	2.2
Muut syyt ³⁾	2.7	3.7	4.8	4.5	4.0	3.9	4.4	4.5	4.4	6.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Eri ikäryhmissä vaihteli erilaisten syiden suhteellinen osuus kertomusvuonna suuresti. Niinpä sairaus ja mielisairaus olivat hallitsevina avuntarpeen syinä alle 65-vuotiailla, kun taas yli 65-vuotiaiden pääasiallisimpana syynä oli vanhuudenheikkous. Erikseen on lisäksi huomattava, että 20—29 ja myös 16—19 vuotiaiden kohdalla epäsosiaalisen elämäntavan osuus avuntarpeen syynä oli huomattava. Seuraava taulukko osoittaa lähemmin avuntarpeen syiden suhteellisen osuuden prosentteina eri ikäryhmissä.

Avuntarpeen syy	16-19 v.	20-29 v.	30-39 v.	40-49 v.	50-59 v.	60-64 v.	65—v.
Vanhuudenheikkous	—	—	—	—	—	—	52.3
Mielisairaus ja vajaamielisyyt	6.9	22.2	25.3	26.2	24.7	19.5	9.9
Muut sairaudet	42.2	34.6	37.0	49.0	63.0	73.5	34.7
Aviopuolison kuolema	—	0.4	0.2	0.3	—	—	—
Perheen suurilukuisuus	—	0.3	2.2	1.2	0.2	—	—
Epäsosiaalinen elämäntapa	22.6	28.3	18.1	12.8	4.7	1.7	0.4
Työttömyys	5.2	3.6	4.5	2.8	2.6	1.5	0.6
Muut syyt	23.1	10.6	12.7	7.7	4.8	3.8	2.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Köyhäinhoidon muodon mukaan ryhmittyvät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Köyhäinhoidon muoto	Päämiehiä kaikkiaan
Yksinomaan laitoshoido	4 685
» yksityishoido	3
» kotiaivustus	5 081
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta	2 823
Kaikkiaan	12 592

¹⁾ Erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — ²⁾ Avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous, perheen jättäminen ym. — ³⁾ Riittämätön ansio, aviolapsen synnytytys sekä muut sekalaiset syyt.

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	59	1.2	114	1.5	173	1.4
20—29	551	10.7	592	8.0	1 143	9.1
30—39	935	18.1	751	10.1	1 686	13.4
40—49	1 147	22.2	971	13.1	2 118	16.8
50—59	1 058	20.5	988	13.3	2 046	16.2
60—64	377	7.3	600	8.1	977	7.8
65—69	379	7.3	743	10.0	1 122	8.9
70—79	505	9.8	1 796	24.2	2 301	18.3
80—	151	2.9	874	11.7	1 025	8.1
Tuntematon	1	0.0	—	—	1	0.0
Yhteensä	5 163	100.0	7 429	100.0	12 592	100.0

Vanhuuden rajan, 65 vuotta, oli sivuuttanut 35.3 % päämiehistä, vanhimman ollessa 102 vuotias.

Kansaneläkettä ym. saaneet. Kansaneläkkeen lisäeläkettä, vanhuusavustusta tai työkyvyttömyyseläkettä kertomusvuonna saavia yksinäisiä tai perheellisiä oli seuraavasti:

	Köyhäin- hoitoa saa- neiden koko luku	Naistä sai em. eläkettä yms.	
		Luku	%
Yksinäiset miehet	2 833	1 527	53.9
» naiset, ilman lapsia	6 272	4 729	75.4
» » lapsia huollettavana	1 150	92	8.0
Avioparit, ilman lapsia	1 252	704	56.2
» » lapsia huollettavana	1 085	200	18.4
Kaikkiaan	12 592	7 252	57.6

Yllä mainituista 704 lapsettomasta avioparista 178 sai kumpikin kansaneläkkeen lisäeläkettä, vanhuusavustusta tai työkyvyttömyyseläkettä. Vastaava luku niistä 200 avioparista, joilla oli lapsia, oli 9. Jäljelle jäävissä tapauksissa sai vain toinen aviopuolisoista sanottuja etuuksia. Mainittakoon, että köyhäinhoito oli kansaneläkkeen, vanhuusavustuksen ja työkyvyttömyyseläkkeen saajien kohdalla luonteeltaan täydentävää avustusta.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidon saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiaavustusta saaneista.

Laitoshoido

Köyhäinlaitolain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 6 879 päämiestä ja 798 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 7 677 eri henkilöä (ed. v. 7 158). Näiden laitoshoidopäivien kokonaislukumäärä oli 1 430 467 (1 306 344), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 186.3 huoltopäivää (182.5).

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken ¹⁾:

¹⁾ Kahdessa tai useammassa laitoksessa ollut hoidokki on otettu summaan vain kerran.

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskim. hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	2 589	4 290	6 879	798	7 677	1 430 467	186.3
Kaupungin omat laitokset	2 255	3 434	5 689	615	6 304	1 191 291	189.0
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	<i>727</i>	<i>1 594</i>	<i>2 321</i>	<i>98</i>	<i>2 419</i>	<i>583 786</i>	<i>241.3</i>
Kunnalliskoti	452	1 056	1 508	87	1 595	329 380	206.5
Vanhainkoti	213	602	815	12	827	244 043	295.1
Tervalammen työlaitos	100	—	100	—	100	10 363	103.6
<i>Sairaalat</i>	<i>894</i>	<i>801</i>	<i>1 695</i>	<i>396</i>	<i>2 091</i>	<i>84 576</i>	<i>40.4</i>
Marian sairaala	365	353	718	82	800	20 545	25.7
Kivelän sairaala	250	315	565	97	662	25 078	37.9
Malmin sairaala	57	65	122	15	137	2 692	19.6
Auroran sairaala	74	47	121	195	316	7 716	24.4
Tuberkuloosiparantola	205	42	247	11	258	25 345	98.2
Toipumiskoti	56	59	115	6	121	3 200	26.4
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huolto- laitokset</i>	<i>796</i>	<i>1 186</i>	<i>1 982</i>	<i>145</i>	<i>2 127</i>	<i>522 929</i>	<i>245.9</i>
Nikkilän sairaala	443	819	1 262	55	1 317	427 508	324.6
Kivelän sairaala	226	222	448	72	520	59 184	113.8
B-sairaala, Salo	3	66	69	1	70	23 482	335.5
Keskuskoti	—	31	31	3	34	5 171	152.1
Sielullisesti sairaiden vastaanottoasema ..	180	179	359	30	389	7 584	19.5
Muiden omistamat laitokset	446	1 022	1 468	218	1 686	239 176	141.9
<i>Vanhainkodit</i>	<i>23</i>	<i>243</i>	<i>266</i>	<i>6</i>	<i>272</i>	<i>81 719</i>	<i>300.4</i>
<i>Lepokodit</i>	<i>22</i>	<i>34</i>	<i>56</i>	<i>7</i>	<i>63</i>	<i>5 517</i>	<i>87.6</i>
<i>Koulukodit</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>—</i>	<i>3</i>	<i>1 098</i>	<i>366.0</i>
<i>Erilaiset invalidikodit</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>7</i>	<i>—</i>	<i>7</i>	<i>802</i>	<i>114.6</i>
<i>Ensi-Koti</i>	<i>—</i>	<i>73</i>	<i>73</i>	<i>2</i>	<i>75</i>	<i>4 980</i>	<i>66.4</i>
<i>Solhem äitikoti</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>66</i>	<i>33.0</i>
<i>Pippingsköldin äitikoti</i>	<i>—</i>	<i>58</i>	<i>58</i>	<i>13</i>	<i>71</i>	<i>4 490</i>	<i>63.2</i>
<i>Emmauskoti</i>	<i>—</i>	<i>82</i>	<i>82</i>	<i>5</i>	<i>87</i>	<i>13 991</i>	<i>160.8</i>
<i>Sekalaiset turvakodit ym.</i>	<i>—</i>	<i>17</i>	<i>17</i>	<i>1</i>	<i>18</i>	<i>1 894</i>	<i>105.2</i>
<i>Turvakoti Väinölä</i>	<i>—</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>1</i>	<i>21</i>	<i>1 029</i>	<i>49.0</i>
<i>Uudenmaan työlaitos</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>—</i>	<i>2</i>	<i>433</i>	<i>216.5</i>
<i>Rajamäen työsiirtola</i>	<i>1</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>60</i>	<i>60.0</i>
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	<i>285</i>	<i>426</i>	<i>711</i>	<i>175</i>	<i>886</i>	<i>29 913</i>	<i>33.8</i>
Yleiset ja yksityiset sairaalat	251	380	631	169	800	17 878	22.3
Työterveyslaitos	6	5	11	—	11	354	32.2
Tuberkuloosiparantolat	9	—	9	1	10	1 414	141.4
Invalidisairaalat ja hoitolat	2	—	2	—	2	24	12.0
Sairaskodit	2	14	16	—	16	4 829	301.8
Sekalaiset hoitolat ja parantolat	15	32	47	5	52	5 414	104.1
<i>Mielisairashoitolat</i>	<i>114</i>	<i>168</i>	<i>282</i>	<i>14</i>	<i>296</i>	<i>93 184</i>	<i>314.8</i>
Kellokosken sairaala	37	65	102	8	110	36 384	330.8
Muut mielisairaalat (paitsi Helsingin omat)	49	81	130	6	136	39 448	290.1
Rinnekoti	21	17	38	—	38	13 123	345.3
Muut vajaamielisten hoitolat	7	6	13	—	13	4 229	325.3

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 83.2 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 40.8 % huoltolautakunnan alaisen laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoitoloissa oli 43.1 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa, vanhainkodissa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidtoa saaneista 727 miestä ja 1 594 naista eli yhteensä 2 321 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 467 henkilön lisäystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti

V. 1953 aloitetuista muutos- ja korjaustöistä saatiin kertomusvuonna A-rakennuksen korjaus päätökseen ja rakennuksen samoin kuin henkilökunnan neljännen asuntolan vastaanotto tapahtui 20. 1. Henkilökunnan uuden asuntolarakennuksen perustustyöt

aloitettiin 9. 1. ja sen harjannostajaisia vietettiin 22. 9. Keskuskeittiön korjaus- ja uusimistyöt saatiin syyskuussa päätökseen.

Henkilökunnassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon lääket.lis. Georg Hintzen valitseminen tp. apulaislääkäriin virkaan, lääket.lis. Arvo Heinon valitseminen alilääkäriin virkaan sekä lääket.lis. Börje Sundellin ja Eeva Raekallion valitseminen tp. lääkärin virkoihin. Helsinki-mitaleja saivat eläkkeelle siirtyneet osast. hoitajat H. Pihkala ja T. Tarvainen sekä hoitajat L. Neuvonen ja A. Varjonen. Kaupunkiliiton ansiomerkin pitkäaikaisesta palveluksesta sai osast. hoit. E. Laakso.

Huollettavat. Kunnalliskodissa haaraosastoinen hoidettiin kertomusvuonna 452 miestä ja 1 143 naista, yhteensä 1 595 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 767 henkilöä, vuoden varrella otettiin 639 ja poistettiin 639 henkilöä. V:een 1957 jäi 958 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työpuien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	132	Lähetettiin muihin laitoksiin	27
Lähetettiin kotikuntaansa	2	Karkasi laitoksesta	6
Lähetettiin vanhainkotiin	70	Kuoli	402
		Yhteensä	639

Hoitopäiviä oli koko vuonna 329 380 eli 206.5 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Kunnalliskodin menot ja tulot, lukuun ottamatta tuotantolaitoksia, ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	298 912 576	Kunnalliskodin	1 438 516
Yhteiset menot	62 714 647	Luontoisetukorvaukset	15 645 652
Yhteensä	361 627 223	Yhteensä	17 084 168

Tuotannollisten laitosten yhteinen voitto oli kaikkiaan 3 604 138 mk (ed. v. tappio 530 746 mk). Siitä tuottivat: kunnalliskodin työhuoneet voittoa 262 570 mk ja pesula 3 371 791 mk sekä puutarha tappiota 30 223 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli tuotantolaitosten menoja huomioonottamatta 1 097: 81 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja luontoisetutulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 1 046: 01 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten voitto, tulee hoitopäivän nettokustannukseksi 1 035: 01 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 115: 27 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kaikkiaan 24 560 laboratoriotutkimusta. Röntgenosastolla annettiin hoitoa kertomusvuonna 1 466 kertaa. Fysikaalista hoitoa annettiin 18 362 kertaa. Poliklinikassa lääkärin vastaanotolla käyntien luku oli 1 482 ollen suurin syyskuussa, 142, ja pienin heinäkuussa, 120.

Ruumiinavaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuolemansyyn selvillesaamiseksi oli tarkoituksenmukaista, ja toimitettiin niitä 65 tapauksessa, pääasiallisesti Kivelän sairaalassa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 402 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.
Tartunta- ja loistaudit	3	6	9
Kasvaimet ja vertamuodostavien elinten taudit	30	32	62
Herkistymäsairaudet	—	2	2
Hermoston ja aistimien taudit	9	49	58
Verenkiertoelinten taudit	20	106	126
Hengityselinten taudit	42	67	109
Ruoansulatuselinten taudit	2	8	10
Virts- ja sukuelinten taudit	5	6	11

Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.
Tuki- ja liikuntaelinten taudit	1	1	2
Vanhuudentaudit ja epätarkasti määritellyt sairaudet	—	5	5
Tapaturmat	1	4	5
Väkivaltainen kuolema	2	—	2
Iho- ja ihonalaiskudosten taudit	1	—	1
	116	286	402

Sielunhoito ja muu henkinen huolto Sielunhoitotyö kunnalliskodin Käpylän laitoksessa oli sairaalain sielunhoitotyön johtokunnan alaisen sairaalapastorin ja kunnalliskodin Hirvihaaran, Kulosaaren ja Oulunkylän haaraosastoissa vanhainkodin papin tehtävänä. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä oli 377 ja ehtoollisjumalanpalveluksia 28. Niiden lisäksi pidettiin kussakin haaraosastossa jumalanpalvelus kerran kuussa.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. laitoksen kirjaston avulla ja oli lainauksien luku 1 997. Huollettavien käytössä oli lisäksi 217 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Liikuntakyvyttömille ja huonosti liikkuville huollettaville järjestettiin askartelutoimintaa. Kanttiini tuotti niinkään huollettaville virkistystä. Eri järjestöt ovat toimeenpanneet juhlia. Elokuvaesityksiä oli laitoksessa ja sen haaraosastoissa yhteensä 51 kertaa.

Työhuoneet. Puusepän- ja maalarintyöhuoneet sekä paja toimivat entiseen tapaan. Huollettavien lisäksi työskenteli niissä huoltolautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 17 miestä päivittäin. Huollettavien työpäivien luku oli 940 ja työtupien työntekijöiden 4 839.

V a n h a i n k o t i

Vanhainkodin rakennustyöt saatiin kertomusvuoden aikana päätökseen viimeisen huollettavien asuntolan (E) valmistuttua.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 213 miestä ja 614 naista eli yhteensä 827 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 619 henkilöä, vuoden varrella otettiin 208 ja poistettiin 154 henkilöä. Vuoteen 1957 jäi 673 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	20	Lähetettiin muihin laitoksiin	9
Lähetettiin kunnalliskotiin	33	Kuoli	92
		Yhteensä	154

Huoltopäiviä oli koko vuonna 244 043 eli 295,1 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Vanhainkodin	235 744 514	Vanhainkodin	2 691 736
Yhteensä	235 744 514	Luontoisetukorvaukset	8 448 288
		Yhteensä	11 140 024

Bruttokustannus huollettavaa ja päivää kohden oli 965: 91 mk. Jos vähennetään tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 920: 32 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 129: 04 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat erilaisia voimiensa mukaisia töitä taloustehtävissä, erilaisissa korjaustoissa ym. Yleensä on tämä toiminta ollut terapian luontoista. Askartelutöinä suoritettiin tekstiilitöitä, nahkamuotoilua, verkonkudontaa, kirjansidontaa, korinpunontaa ja muovityötä ym. Tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6. 12.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairaalaosastossa ja 13-paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli hoidossa kertomusvuonna 551 potilasta, joista 345 akuutti-

sairaiden hoitolassa. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 5 166, ollen suurin syyskuussa, 584, ja pienin helmikuussa, 319. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 14 470. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 3 334 kertaa. Röntgenosastolla kävijöitä oli vuoden kuluessa 610. Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 91 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Verenkiertoelinten taudit	20	48	68
Hengityselinten taudit	3	5	8
Myrkytys	—	2	20
Kasvaimet	6	4	1
Maksa ja haima	—	1	1
Munuaistaudit	1	—	1
Tub. miliaris	1	—	1
Yhteensä	31	60	91

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksessa suomenkielisiä 58 yhteensä 2 960 kuuntelijalle ja ruotsinkielisiä 12 yhteensä 176 kuuntelijalle. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 8. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoissa ja eri yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 4 094 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 312 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen järjestämät juhlat, ohjelmallinen askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 53 elokuvanäytöstä, keskusradio jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko» niminen lehti ilmestyi 10 numerona.

Tervalammen työlaitos

i Huollettavat. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 598 eri henkilöä kaikki miehiä.

Köyhäinhoitolain nojalla oli laitoksessa 100 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 33 miestä, v:een 1957 jäi 30.

Alkoholistilain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 233 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 100.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annettun lain nojalla oli laitoksessa 265 eri miestä.

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 51 721.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 35 515 563 mk ja bruttotulot 17 384 636 mk. Maatilan puhdas tuotto oli 4 368 430 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 686: 67 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 350: 55 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan nettomenoksi 266: 09 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 38 566 työpäivää. Huollettavien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huolta, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 3 287 125 mk:n arvosta, mistä summasta 2 536 535 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annettun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla kävi kaikkiaan 1 135 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Huollettavien sielunhoidosta huolehti Vihdin kirkkoherra pitämällä laitoksessa kerran kuussa jumalanpalveluksen. Lisäksi kävivät uskonnollisten järjestöjen edustajat hengellistä ohjelmaa esittämässä. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista. Huollettavien kerhoiltoja, elokuvanäytäntöjä, esitelmää, juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilu- ym. kilpailuja järjestettiin. Vielä mainittakoon radio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatusmahdollisuudet.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyä 138.97 ha, puutarhaa 4.61 ha ja 552.76 ha metsää. Viljelystapa oli vapaa-konjunktuuriviljelyä, jossa runsaan kotieläinpidon vaatiman laajan

rehunviljelyn ohella pyrittiin voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Viljelysten jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat satomäärät.

Kasvi	Viljelysala, ha	Sato	
		Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Syysrypsi	3.52	4 628	1 315
Peruna	9.00	180 640	20 071
Sokerijuurikas	3.50	56 490	16 140
Lanttu	4.39	177 456	40 423
Rehusokerijuurikas	0.72	12 000	16 667
Kaura	14.55	28 120	1 933
Herne	3.94	2 215	562
Syysruis	8.66	11 900	1 374
Ohra	9.07	17 709	1 952
Kevätvehnä	5.96	9 310	1 562
Heinä (kuivattu)	23.00	95 070	4 133

Hevosia oli vuoden aikana 9. Hevostyöpäiviä suoritettiin 2 717. Traktoreita on laitoksella 2 kpl. Nautakarja käsitti vuoden alussa 48 ja lopussa 48 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1955—1956 3 673 kg maitoa, 162 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.4. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 150 795 kg. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 491 ja vuoden lopussa 459 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 712 sikaa.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 3 täysikasvuista henkilöä, joista 2 miestä ja yksi nainen.

Kotiavustukset

Aikaisemmin mainituista 12 592 päämiehestä sai kertomusvuonna köyhäinhoitoa kotiavustuksen muodossa 7 904, joista 5 081 pelkästään kotiavustusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotiavustuksen ohella olivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen saaneet laitoshoidtoa.

Kotiavustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden ym. luontoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiavustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1952 ...	5 012:03	1953 ...	5 721:29	1954 ...	5 840:94	1955 ...	5 889:80	1956 ...	6 893:64

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtupien työskentely tapahtui seitsemässä työryhmässä. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 150. Työtupien puutyöosaston työntekijät ovat jatkuvasti työskennelleet kunnalliskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat vaatehankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten makuu- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden ym. valmistaminen. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulunoppilaille samoin kuin vastaava kenkien korjaus oli niinikään työtupien tehtävänä.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli eri kuukausina ollen pienimmillään, 107, elokuussa sekä suurimmillaan, 129, tammikuussa. Työpäiviä oli koko vuonna 30 004 ilman kunnalliskodin työhuoneissa työskennelleiden työpäiviä. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päiväansio oli 932:74 mk ja huollettavien keskimääräinen päiväpalkkio 294:02 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 95 343 518 mk ja bruttotulot

90 354 056 mk, joten nettomenoiksi kirjanpidon mukaan jäi 4 989 462 mk eli kameraalisen kirjanpidon mukaan työntekijää ja työpäivää kohden 166: 29 mk. Liikekirjanpidon mukaan laskien nettovoitto oli 112: 69 mk työntekijää ja työpäivää kohden.

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä, kun sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisen köyhäinhuoltoavustuksen varaan.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevista tilastollisista selvityksistä luettu huolletta-viin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 73 600 mk, joka jaettiin avustuksina 49 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Aleksandras understöd-rahasto, Maria Bergmanin testamenttirahasto, Gustava Katarina Brobergin ym. rahastot, Vilhelm Elgin pauvres honteux-rahasto, Lisette Gardbergin rahasto, Emma Grefbergin rahasto, Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto, Carl Gustaf Hanellin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Elsa Maria Lampan rahasto, Adolf Fredrik Sierckin rahasto, Carl Sierckenin rahasto, Valdemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon tämän kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuoltolain nojalla.

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 789 eri henkilöä, joista 306 miestä ja 483 naista. Voimassa olevan irtolaislain aikana on irtolaishuoltotoimenpiteitä kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1947	180	621	801
1938	132	359	491	1948	242	665	907
1939	176	466	642	1949	206	605	811
1940	145	551	696	1950	218	547	765
1941	112	579	691	1951	297	521	818
1942	69	597	666	1952	368	507	875
1943	75	629	704	1953	372	574	946
1944	63	571	634	1954	385	581	966
1945	71	548	619	1955	369	567	936
1946	165	587	752	1956	306	483	789

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 158, erikseen miehistä uusia 84 ja naisista 74. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1947	109	164	273
1938	71	171	242	1948	145	184	329
1939	79	185	264	1949	97	122	219
1940	53	238	291	1950	122	112	234
1941	35	169	204	1951	173	116	289
1942	20	202	222	1952	183	98	281
1943	37	203	240	1953	154	115	269
1944	15	116	131	1954	129	112	241
1945	41	128	169	1955	117	103	220
1946	129	187	316	1956	84	74	158

Yhteensä 1 911 3 045 4 956

Tämä uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 38.6 %, joten irtolaishuolto oli valtaosaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa oli merkittävää eroa verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 146 eli 18.5 %, miehistä 24.5 % ja naisista 14.7 %.

Kaikista irtolaisista oli syntynyt:

	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	51.0	42.7	45.9
» maalaiskunnissa	47.4	56.1	52.7
Ulkomailla	1.6	1.2	1.4

Äidinkielenä oli suomi 742:lla, ruotsi 39:llä ja lopuilla 8:lla jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	52	17.0	53	11.0	105	13.3
Työn vieroksuminen	152	49.7	168	34.8	320	40.6
Kerjuu	7	2.3	2	0.4	9	1.1
Ammattihaureus	—	—	253	52.4	253	32.1
Muu peruste ¹⁾	95	31.0	7	1.4	102	12.9
Yhteensä	306	100.0	483	100.0	789	100.0

Uusien miespuolisten irtolaisten kohdalla oli »muu peruste» yleisin, 36.9 %, työn vieroksumisen osuus oli 35.7 % ja kuljeksivan elämän 25.0 %. Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa, 39.2 %, joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 33.8 % kuljeksivan elämän ja 21.6 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	16	5.2	19	4.0	35	4.5
Kotikuntaan lähettäminen	15	4.9	15	3.1	30	3.8
Irtolaisvalvonta	144	47.1	127	26.3	271	34.3
Työlaitos	67	21.9	203	42.0	270	34.2
Pakkotyö	5	1.6	15	3.1	20	2.5
Jälkivalvonta	59	19.3	104	21.5	163	20.7
Ei huoltotoimenpidettä	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	306	100.0	483	100.0	789	100.0

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan yli kolmasosa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 20.3 %, valvonta-asteelle 46.2 %, työlaitoksessa oli 15.8 % ja jälkivalvonnassa 0.6 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toi-

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

mesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä on oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltoon lähettämistä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksissa oli kaikkiaan 45 672, josta 6 864 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	168	54.9	236	48.9	404	51.2
Naineita	83	27.1	139	28.8	222	28.1
Leskiä	14	4.6	22	4.5	36	4.6
Eronneita	41	13.4	86	17.8	127	16.1
Yhteensä	306	100.0	483	100.0	789	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 104 eli 13.2 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 10.1 % ja naisista 15.1 %.

Lapsia oli kaikkiaan 268 irtolaisella yhteensä 465.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v. ²⁾ %	21—29 v. %	30—39 v. %	40—49 v. %	50—59 v. %	60 v.— %	Yhteensä %
Miehiä	3.6	21.9	29.7	27.8	14.1	2.9	100.0
Naisia	5.6	31.4	29.2	23.2	8.1	2.5	100.0

Koulusivistys. Irtolaisista 20 eli 2.5 % ei ollut käynyt mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 37 eli 4.7 %, kansakoulun käyneitä oli 642, eli 81.4 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 29 eli 3.7 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 35:llä eli 4.4 %:lla, ammattikoulun oli käynyt 26 eli 3.3 %.

Muita tietoja. Kaikista irtolaisista oli 154 eli 19.5 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 446 eli 56.5 % kaikista, miehistä erikseen 226 eli 73.9 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 54.4 %.

Kustannukset. Kaupungin bruttomenot irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 11 800 235 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti korvauksina toisilta kunnilta ja valtiolta 2 320 130 mk, joten nettomenoiksi jäi 9 480 105 mk. Irtolaisille annetun köyhäinhoidon kustannukset eivät sisälly näihin lukuihin.

c. Alkoholilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 275 henkilöä, joista 3 017 miestä ja 258 naista. Alkoholistihuollossa olleiden luku aleni hieman edellisestä vuodesta. Niinä vuosina, joina lakimääräistä alkoholihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1947	2 448	321	2 769
1938	764	41	805	1948	2 769	348	3 117
1939	817	38	855	1949	2 620	309	2 929
1940	533	14	547	1950	3 076	338	3 414

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanluettuina. — ²⁾ Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1941	426	12	438	1951	3 115	296	3 411
1942	493	50	543	1952	3 328	292	3 620
1943	650	98	748	1953	3 438	277	3 715
1944	509	109	618	1954	3 186	268	3 454
1945	1 447	198	1 645	1955	3 206	276	3 482
1946	1 794	197	1 991	1956	3 017	258	3 275

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 368 miestä ja 220 naista eli yhteensä 2 588 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatko-
huoltoa, kun sensijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimen-
piteiden kohteiksi joutui 649 miestä ja 38 naista eli kaikkiaan 687 henkilöä.

Näitä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1947	1 297	170	1 467
1938	484	24	508	1948	1 184	148	1 332
1939	315	8	323	1949	864	97	961
1940	150	4	154	1950	972	96	1 068
1941	201	8	209	1951	835	73	908
1942	242	43	285	1952	916	75	991
1943	346	78	424	1953	859	71	930
1944	191	65	256	1954	685	68	753
1945	915	126	1 041	1955	720	73	793
1946	968	104	1 072	1956	649	38	687
Yhteensä				13 178	1 405	14 583	

Uusien alkoholistien yhteissumma 14 583 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi 20 vuoden aikana eli koko sinä aikana, jolloin alkoholistolaki on ollut voimassa. Naisia oli näistä kaikista vain 9.6 %. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä lähes neljäsosa eli 21.9 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	48.2	43.0	47.8
» maalaiskunnissa	50.6	55.0	51.0
Ulkomailla	1.2	2.0	1.2

Äidinkielenä oli suomi 3 075:llä, ruotsi 194:llä ja jokin muu kieli 6:lla.

Huollon peruste. Alkoholistihuoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat alkoholistit seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	78	2.6	4	1.5	82	2.5
Häiriö tai pahennus	1 183	39.2	107	41.5	1 290	39.4
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	80	2.7	2	0.8	82	2.5
Rasitukseksi joutuminen	33	1.1	3	1.2	36	1.1
Köyhäinhoidon tarve	15	0.5	2	0.8	17	0.5
Juopumuspidätykset	1 431	47.4	133	51.5	1 564	47.8
Vapaaehtoisuus	197	6.5	7	2.7	204	6.2
Yhteensä	3 017	100.0	258	100.0	3 275	100.0

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyömisien, omaisten rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 4.1 % (ed. v. 4.3 %). Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet muuten jokseenkin saman suuruiset, paitsi että juopumuspidätysten osuus oli 55.3 % ja häiriön tai pahenuksen osuus 32.3 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 204 alkoholistia ¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	684	22.7	36	14.0	720	22.0
Raittiusvalvonta	1 119	37.1	125	48.4	1 244	38.0
Huoltolaohoito, täytäntöönpanematon	298	9.9	21	8.1	319	9.7
Huoltolaohoito, täytäntöönpantu	393	13.0	35	13.6	428	13.1
Jälkivalvonta	523	17.3	41	15.9	564	17.2
Yhteensä	3 017	100.0	258	100.0	3 275	100.0

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 56.1 %, raittiusvalvontaan 31.6 %, huoltolaohoitoon määrättiin 7.1 % ja jälkivalvontaan ehti vain 5.2 %.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittäytyvät alkoholistit seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 160	38.4	57	22.1	1 217	37.2
Naineita	1 409	46.7	103	39.9	1 512	46.2
Leskiä	56	1.9	29	11.2	85	2.6
Eronneita	392	13.0	69	26.8	461	14.0
Yhteensä	3 017	100.0	258	100.0	3 275	100.0

Aviottomina syntyneitä oli alkoholisteista 4.8 %. Lapsia oli 1 485 alkoholistilla yhteensä 3 016.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet alkoholistihuollossa olevista olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60 v.—	Kaikkiaan
Luku	—	16	466	969	1 179	538	107	3 275
%	—	0.5	14.2	29.6	36.0	16.4	3.3	100.0

Koulusivistykseltään oli alkoholisteissa 77 eli 2.4 % sellaisia, jotka eivät olleet käyneet mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 151 eli 4.6 %, kansakoulun käyneitä oli 2 523 eli 77.0 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 123 eli 3.8 %, keski-koulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 188:lla eli 5.7 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 20 eli 0.6 %. Ammattikoulun tai -opiston oli alkoholisteista käynyt 193 eli 5.9 %.

Muita tietoja. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 305 eli 9.3 %.

Kustannukset. Kaupungin bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 30 619 713 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti toisilta kunnilta ja valtiolta korvauksina yhteensä 454 076 mk, joten lopullisiksi nettomenoiksi jäi 30 165 637 mk. Näihin lukuihin eivät sisälly alkoholisteille annettusta köyhäinhoidosta aiheutuneet kustannukset.

Alkoholistipoliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikkatoimintaa jatkettiin alkoholistihuollon tehostamiseen varattujen määrärahojen turvin. Poliklinikkaa

¹⁾ Vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta siten, kun he huoltolasta vapauduttuaan joutuvat ns. jälki-valvontaan.

johti kertomusvuoden alusta huoltoviraston huoltolääkäri, lääket. lis. Erkki Paavilainen. Vastaanotto oli tammi-elokuussa kahdesti ja loppuvuonna kolmesti viikossa alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimiston yhteydessä. Poliklinikan hoidossa oli vuoden aikana kaikkiaan 401 potilasta, joiden käyntikertojen luku lääkärin luona oli 1 255, hoitajien luona 2 671 ja sosiaalityöntekijällä 108. Potilaista oli suurin osa, 236, raittiusvalvonnassa olevia.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltotoimiston toiminnan taustaa valaisevat osaltaan seuraavat tilastotiedot:

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 12 704 eri henkilöä, joista miehiä 11 684 ja naisia 1 020. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 481 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 368 ja syytteeseen asetettiin 7 085 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 30 913. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.44 ja naisten osalta 2.35. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja elokuussa, vähiten helmi- ja maaliskuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 5 967, irtolaisina rekisteröityjä 1 037 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina rekisteröityjä 1 533.

Juopumuspidätykset v. 1947—1956 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muulla tapah- tuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidä- tyksiä
1947	28 051	2 794	30 845	32 241	4 190
1948	27 557	2 207	29 764	31 643	4 086
1949	26 696	2 079	28 775	30 544	3 848
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1951	28 430	2 300	30 730	32 139	3 709
1952	31 833	2 446	34 279	35 647	3 814
1953	31 607	2 474	34 081	35 273	3 666
1954	28 862	1 946	30 808	31 945	3 083
1955	29 879	2 291	32 170	33 934	4 055
1956	28 520	2 393	30 913	32 193	3 673

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta, pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Raittiushuoltotoimenpiteitä sovellettiin 618 eri henkilöön, joista 607 miespuolista ja 11 naispuolista. Näistä oli 179 jo edellisenä vuonna ollut raittiushuollon kohteena.

V:sta 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta tuli voimaan, on toimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1952	743	22	765
1948	254	12	266	1953	729	13	742
1949	569	16	585	1954	685	24	709
1950	784	14	798	1955	688	20	708
1951	811	7	818	1956	607	11	618

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli näistä kertomusvuonna 220 eli 36.1 %. Raittiushuollossa olleista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	54.5	63.6	54.7
» maalaiskunnissa	45.0	36.4	44.0
Ulkomailla	0.5	—	0.5

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde ja syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittyivät raittiushuollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	524	86.3	10	90.9	534	86.4
Raittiussuojelu	83	13.7	1	9.1	84	13.6
Yhteensä	607	100.0	11	100.0	618	100.0

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	503	82.9	9	81.8	512	82.8
Naineita	103	16.9	2	18.2	105	17.0
Eronneita	1	0.2	—	—	1	0.2
Yhteensä	607	100.0	11	100.0	618	100.0

Aviottomina syntyneitä oli 17.

Ikä. Suurin osa raittiushuollossa olleista oli 21—24 vuotiaita, nimittäin 76.5 %. Lakia voidaan soveltaa vain alle 25 vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v.	21—24 v.	Kaikkiaan
Luku	145	473	618
%	23.5	76.5	100.0

Kustannukset. Raittiushuollosta aiheutuneet kustannukset ovat olleet vain hallinto-kustannuksia, joita ei ole voitu erikseen laskea ja jotka sisältyvät irtolais- ja alkoholisti-huoltotoimiston muihin kustannuksiin.

e. Kodinperustamislainat, lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaaliin oloihin vaikuttavista, valtion rahoittamista, mutta huoltolautat kunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toimintamuodoista, kodinperustamislainoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon virastotoinnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavaa:

Kodinperustamislainoja myönsi sosiaaliministeriö kertomusvuonna 714:lle helsinkiläiselle nuorelle avioparille kaikkiaan 24.2 milj. mk.

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 1 465 617 600 mk. mutta kun siitä palautettiin virhellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisiä 499 500 mk, jäi lopullisesti maksetuiksi 1 465 118 100 mk. Lapsilisan nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen lasten vastaavat luvut eri vuosineljännesten aikana olivat seuraavat:

Neljäsnes	Yksityisiä lapsilisan nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelulautakunta tai huoltolautakunta nosti lapsilisiä	Lapsilisää ¹⁾ saaneiden lasten luku kaikkiaan
I	58 931	100 100	973	101 073
II	58 908	100 002	992	100 994
III	59 416	100 701	999	101 700
IV	59 661	101 541	982 ¹⁾	102 523

¹⁾ Tähän sisältyy 3 lasta, joista yksityisen lastenkodin johtaja kasvattajan ominaisuudessa nosti lapsilisan.

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (= nostajat) ryhmittäytyivät lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	31 184	6 lapsesta	146
2 »	18 750	7 »	31
3 »	7 023	8 »	14
4 »	2 003	9 »	4
5 »	505	10 »	1
		Yhteensä 59 661	

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 535 omaiselle kaikkiaan 27.5 milj. mk.

f. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	336	heinäkuu	296
helmikuu	358	elokuu	316
maaliskuu	319	syyskuu	376
huhtikuu	361	lokakuu	409
toukokuu	374	marraskuu	420
kesäkuu	387	joulukuu	425

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 1 798.

Kodinhoitoapua saaneissa perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 17 686 työpäivää, joista 1 157 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 2 898 024 mk.

g. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto ja tuberkuloottisten toipilaraha

Ammattiopintojen avustuksissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 828 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 14.5 milj. mk. Lisääavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 1 999 366 milj. mk sellaisille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä joutuivat turvautumaan kaupungin avustukseen.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 716 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna 25 milj.mk, josta kaupungin varoista maksettu osuus oli 0.7 milj.mk. Tämän lisäksi tulee 1 129 invalidille invalidirahana maksetut 79 milj. mk, jotka suoritettiin valtiokonttorin välityksellä.

Sotatorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 215 sotaorvolle kaikkiaan 5.9 milj. mk, minkä lisäksi 34 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia. Kaikkiaan 249 helsinkiläistä sotaorpoa sai muista kuin kaupungin varoista huoltoa yhteensä 6.1 milj. mk:n arvosta.

Kaupungin talousarvioon tuberkuloottisten jälkihuoltoa varten varatusta erillisestä määrärahasta käytettiin 269 991 mk pääasiassa työvälineiden hankintaan tuberkuloositoipilaille heidän toimeentulomahdollisuuksiensa tehostamiseksi. Samasta määrärahasta myönnettiin lisäksi 300 000 mk Helsingin Tuberkuloosiyhdistykselle käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

Tuberkuloositoipilaille jaettavia toipilarahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 331 henkilölle yhteensä 6 425 075 mk. Toipilarahan suuruus oli normaalitytapauksissa 7 500 mk kuukaudessa paitsi samanaikaisesti köyhäinhuoltoa saaville 3 000 mk kuukaudessa, ja maksettiin sitä säännönmukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1956 varoja yhteensä 1 522 239 327 mk, josta määrästä kuitenkin 3 milj. mk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 1 579 619 405 mk:aan. Kun tästä vähennetään eräille sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset (15 242 814 mk) sekä kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta eräisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suoritettut erät (2 600 170 mk) jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 1 561 776 421 mk. Kun tästä vähennetään tulot 511 474 250 mk, jää jäljelle 1 050 302 171 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1956. Edellisestä vuodesta ne nousivat 175 873 190 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1947—1956 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1947	154 004 698	1952	611 778 806
1948	228 448 069	1953	685 298 841
1949	291 800 076	1954	781 233 923
1950	357 843 589	1955	874 428 981
1951	478 825 024	1956	1 050 302 171

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1956.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelli- set tulot ylittävät (+) tai alittavat (—) lasketut
	Markkaa		
Korvaukset annetusta huollosta	240 000 000	293 163 560	+ 53 163 560
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	1 000 000	1 438 516	+ 438 516
Työhuoneet	2 000 000	3 325 694	+ 1 325 694
Puutarha	1 000 000	884 431	— 115 569
Pesula	13 000 000	19 604 375	+ 6 604 375
Luontoisetujen korvaukset	10 685 000	15 645 652	+ 4 960 652
Tervalammen työlaitos	17 126 000	17 384 636	+ 258 636
Tervalammen maatila	39 298 659	43 605 763	+ 4 307 104
Työtuvat	80 000 000	90 354 056	+ 10 354 056
Kodinhoitajatoiminta	11 500 000	13 898 024	+ 2 398 024
Vanhainkoti	6 900 000	11 140 024	+ 4 240 024
Sekalaiset tulot	700 000	1 029 519	+ 329 519
Yhteensä	423 209 659	511 474 250	+ 88 264 591

Menot	Määrärahat yhteensä	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) Ylitys (—)
	Markkaa		
Huoltolautakunta sekä huoltovirasto	191 972 097	184 933 546	+ 7 038 551
Kunnalliskoti laitoksineen			
Yhteiset kustannukset	63 301 170	62 714 647	+ 586 523
Kunnalliskoti	299 709 510	298 912 576	+ 796 934
Työhuoneet	3 357 670	3 063 124	+ 294 546
Puutarha	1 209 620	914 654	+ 294 966
Pesulaitos	16 316 850	16 232 584	+ 84 266

Menot	Määrärahat yhteensä	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) Ylitys (—)
	M a r k k a a		
Tervalammen työlaitos	35 199 709	35 515 563	— 315 854
Tervalammen maatila	38 004 025	39 237 333	— 1 233 308
Työtuvat	103 277 810	95 343 518	+ 7 934 292
Vanhainkoti	247 457 652	234 815 194	+ 12 327 625
Yksityiskotihoito	500 000	306 790	+ 193 210
Sairaalahoido	178 000 000	177 806 104	+ 193 896
Läkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	15 000 000	18 595 156	— 3 595 156
Suoranaiset avustukset	330 000 000	346 647 053	— 16 647 053
Päivähoitokustannukset	450 000	547 470	— 97 470
Matkakustannukset	650 000	571 633	+ 78 367
Hautauskustannukset	2 500 000	2 779 704	— 279 704
Alkoholistihuollon tehostaminen	3 500 000	2 892 362	+ 607 638
Kunnallinen työhuolto	3 200 000	2 461 254	+ 738 746
Sekalaiset menot	1 005 631	2 897 417	— 1 891 786
Laitoshuollossa olevien käyttövarat	30 000 000	33 273 672	— 3 273 672
Vanhusten kodinhoito	2 000 000	1 907 527	+ 92 473
Tuberkuloottisten jälkihuolto	10 000 000	6 425 075	+ 3 574 925
Yhteensä	1 576 611 744	1 568 793 956	+ 7 502 955

Huoltotoimen bruttomenot ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden seuraavat:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1947	564: 33	1952	2 346: 54
1948	813: 64	1953	2 643: 87
1949	1 027: 54	1954	2 876: 85
1950	1 383: 98	1955	3 219: 39
1951	1 858: 50	1956	3 765: 31

Edellä esitettyjen kustannusten lisäksi kaupunki joutui kertomusvuonna suorittamaan kansaneläkelaisia säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuuksia ja osuuksia vanhuusavustuksista kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 229 462 111 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin v. 1956 rahakorvauksina annetusta huollosta 371 441 316 mk, josta 293 163 560 mk koski huoltolautakunnan ja 78 277 756 mk lasten-suojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakun- nan antamasta huollosta, mk	Korvaus las- tensuojelu- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	20 686 232	6 729 357	27 415 589
Toisilta kunnilta peritty	44 455 448	17 209 317	61 664 765
Yksityisiltä peritty	228 021 880	54 339 082	282 360 962
Yhteensä	293 163 560	78 277 756	371 441 316

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lasten-suojelulautakunnan antamasta huollosta 50 mieheltä ja 2 naiselta työlaitoksessa suoritetun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 802 036 mk, josta 695 235 mk huoltolautakunnalta saadun ja 106 801 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä.

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 43 964 518 mk eli 17.1 %. Erikseen laskien vähenivät valtiolta perittyjen korvausten määrät 57.2 % toisilta kunnilta perittyjen korvausten määrät nousivat 10.8 % ja yksityi-

siltä perittyjen nousivat 41.8 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1947—1956 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%
1947	36.4	1952	45.4
1948	34.3	1953	47.7
1949	34.7	1954	62.3
1950	36.1	1955	64.5
1951	39.4	1956	77.8

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan vielä ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Seuraavat suhdeluvut ovat kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%
1947	11.0	1952	14.2
1948	11.6	1953	16.8
1949	11.8	1954	16.0
1950	13.4	1955	18.8
1951	13.1	1956	18.6

Yllä esitettyjen perittyjen korvausten lisäksi perittiin ulkopuolella huoltotoimen varsinaisen talousarvion korvauksina kansaneläkelain mukaan suoritettujen lisäeläkkeiden kunnanosuuksista toisilta kunnilta ja valtiolta kaikkiaan 16 743 539 mk.